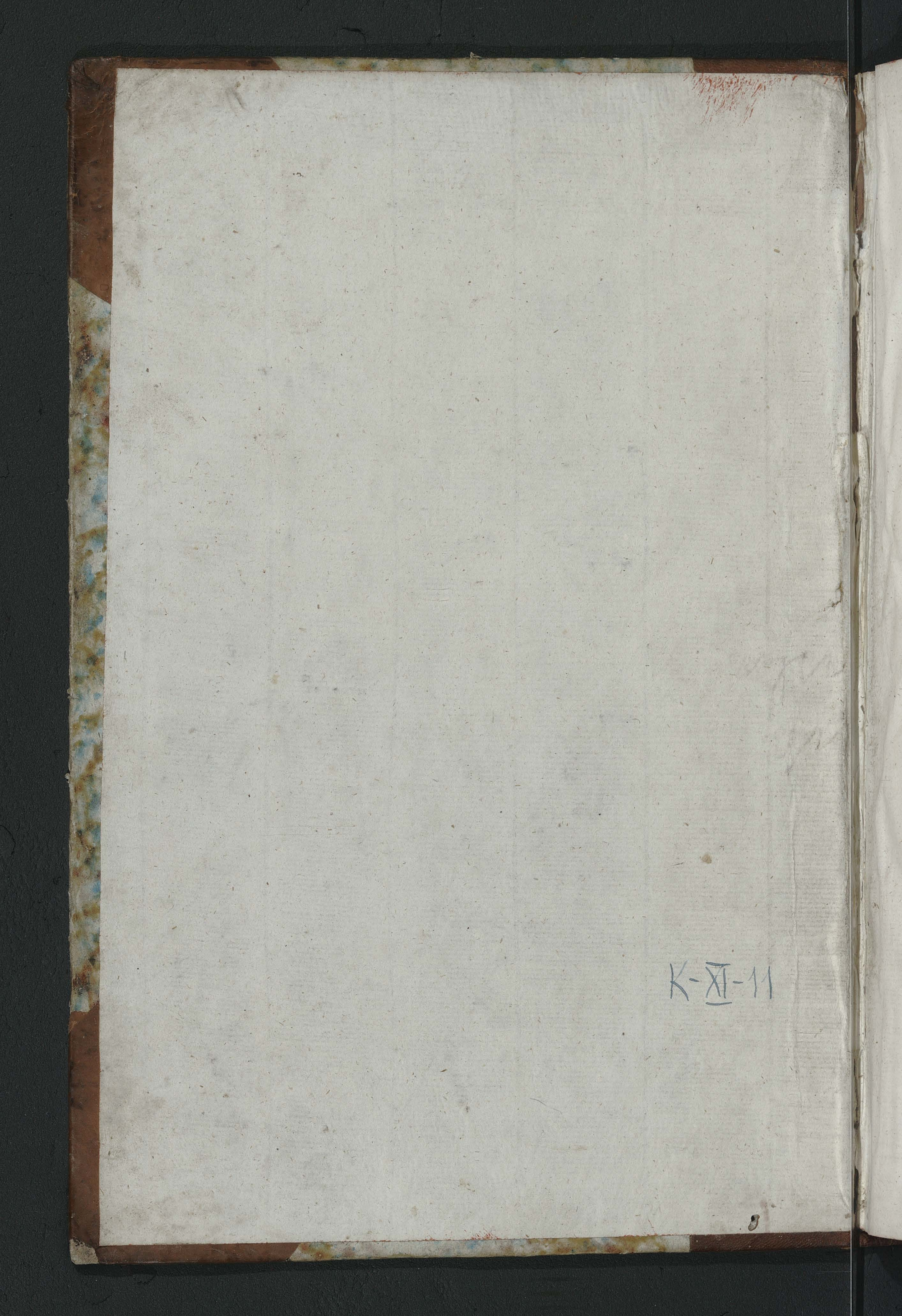
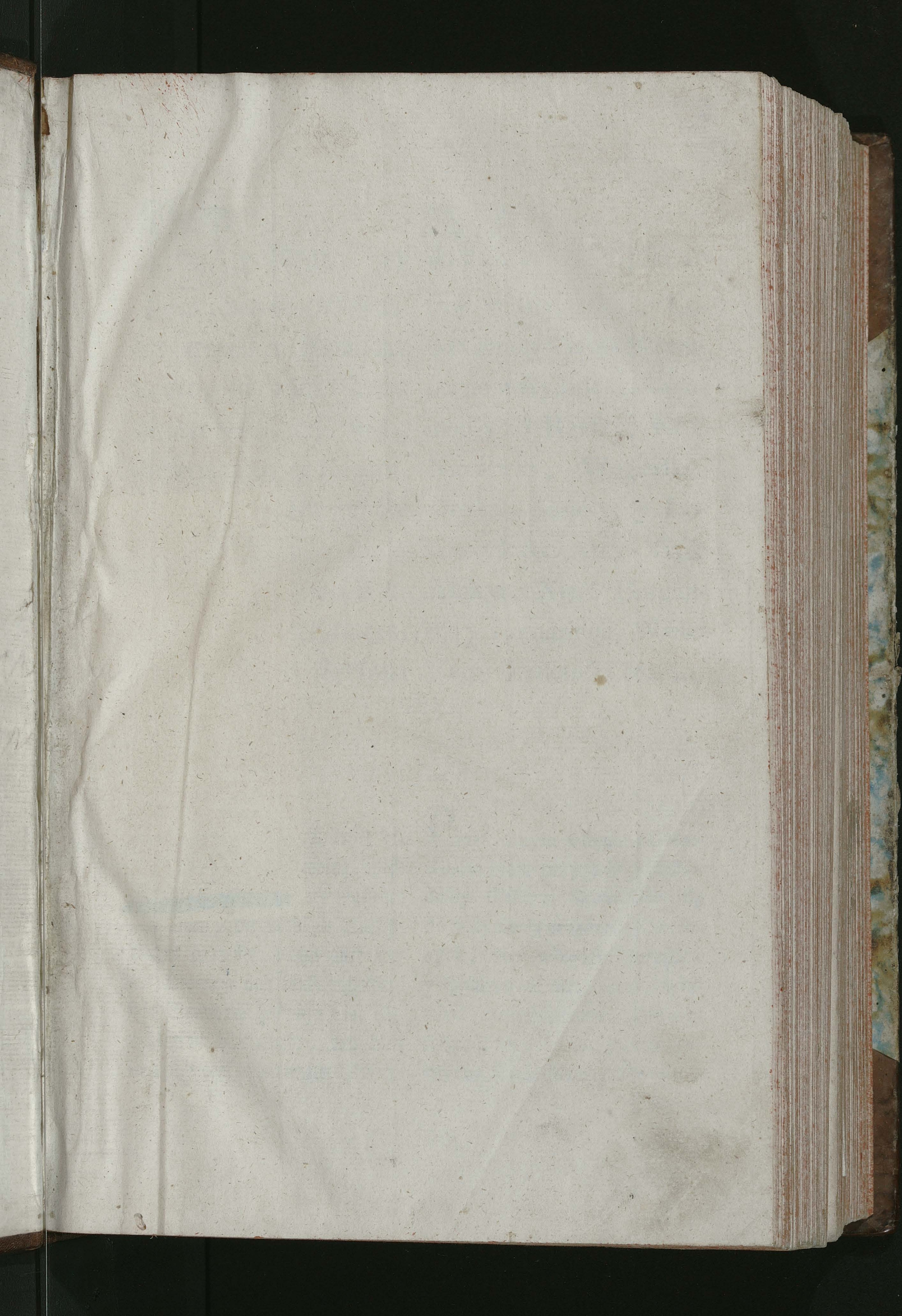
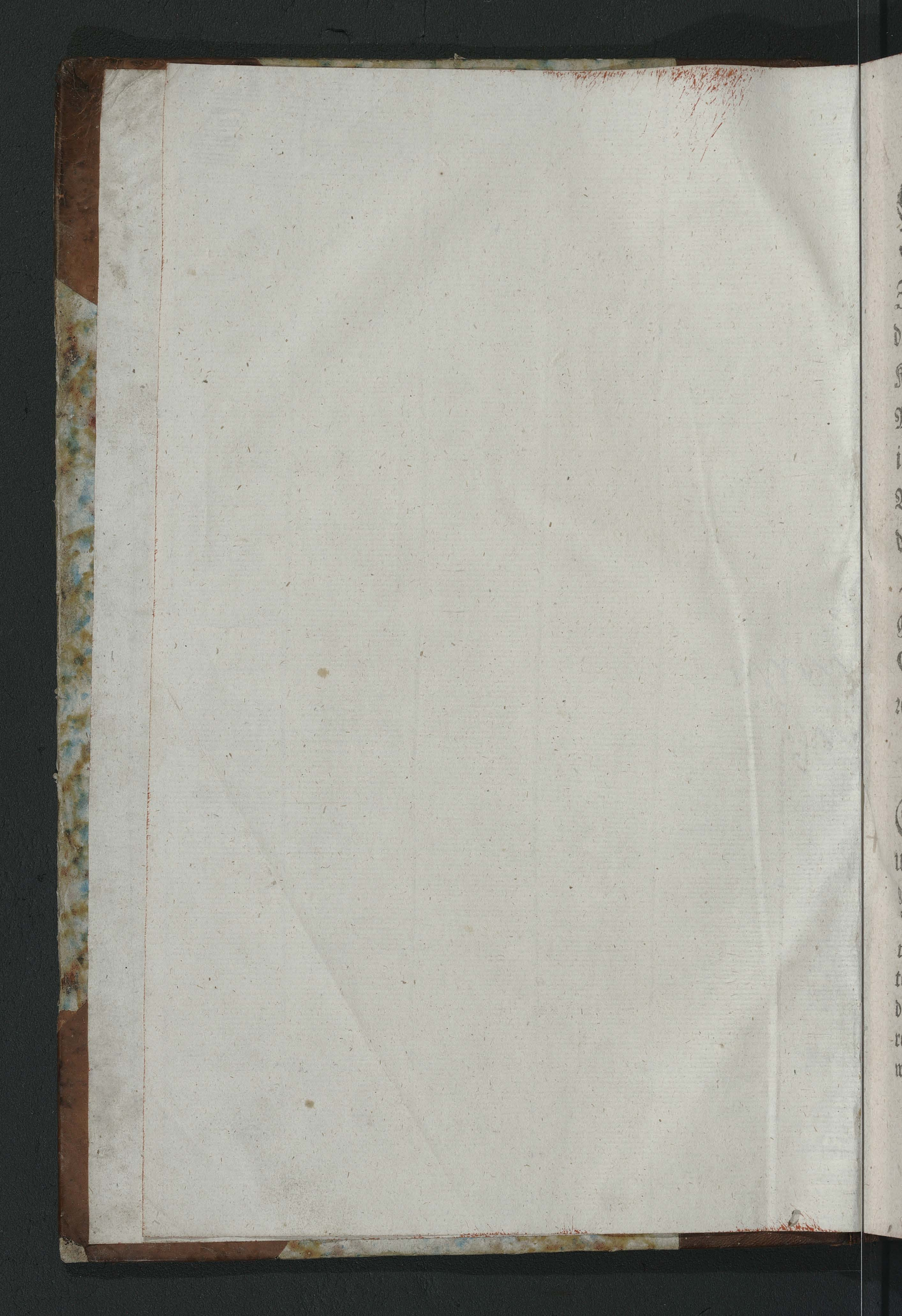

Verordnung

der kaiserl. königl. bevollmächtigten westgalizischen Hofkommission.

Vorschrift, wie bei Untersuchung und Bestrafung der Kuratgeistlichkeit vorzugehen ist.

Da einerseits die Seelsorger, welche Vergehungen halber von den geistlichen Behörden untersucht, und mit Absetzung von ihren Pfründen bestraft werden, über das bei ihrer Untersuchung und Aburtheilung beobachtete Verfahren, bei den höchsten politischen Stellen Beschwerde führen können, dadurch aber zum Nachtheil des bischöflichen Ansehens neue Untersu-

ROZPORZĄDZENIE

C. K. Pełnomocney Zadworney Komissyi Galicyi Zachodniey.

Przepis, iak w poszukiwaniu i ukaraniu duchowieństwa trudniącego się opieką dusz, czyli tak zwanych: *Curatores animarum*, postępować należy.

Gdy z iedney strony *duchowni maiący opiekę dusz*, którzy za przewinienia od duchownych Zwierzchności poszukiwani, czyli inkwirowani, i złożeniem z prebend ukarani bywaią, skargi swoie na uważane postępowanie w poszukiwaniu i osądzeniu swym do naywyższych rządów politycznych zanosić mogą, czyniąc tym samym z uszchun-

chungen nothwendig machen; da andererſeits nicht geſtattet werden kann, daß dieſelben, da ſie mit den übrigen Bürgern gleichen Anſpruch auf den Schutz des Landesfürſten haben, ohne Vorwiſſen, und Erkenntniß der politiſchen Behörde mit weltlichen Strafen belegt, ihres Amtes entſetzt, und der damit verbundenen Einkünfte verluſtig erklärt werden; ſo haben Seine Majeſtät mittels höchſten Hofdekrets vom 26. Auguſt folgende Vorſchrift zur Beobachtung bei Unterſuchung und Beſtrafung der Kuratgeiſtlichkeit feſtzuſetzen für nothwendig befunden.

czerbkiem powagi Biskupiey potrzebę ponowienia inkwizycyi; a z drugiey ſtrony pozwolić ſię niemoże, ażeby Ci, maiąc z innemi obywatelami równe prawo do obrony Panuiącego, bez wiedzy, i uznania politycznego Urzędu po świecku ukarani, z Urzędu złożeni, i na utratę złączonych z tymże dochodów oſądzeni byli; więc uznała JEgo Ceſ. Kól. Apoſtolska Mość uſtanowienie Dekretem Naywyżſzym de dato 26go Sierpnia naſtępuiącego przepiſu dla zachowania go przy poſzukiwaniu i ukaraniu duchowieńſtwa trudniącego ſię opieką duſz, czyli tak zwanych *Curatores animarum*.

Um zu wiſſen: wann, und welchen Antheil die politiſche Behörde an der Unterſuchung und Beſtrafung der Geiſtlichen nehmen ſoll, kömmt es darauf an, daß die eigentlich

Ażeby wiedzieć: kiedy i iak ſię polityczny Urząd do poſzukiwania czyli inkwizycyi, i ukarania duchownych przyczyniać ma, zależy na tym, by właści-

geiſt

geistlichen Vergehungen, deren Bestrafung den Bischöfen zustehet, bestimmet, und von den übrigen Verbrechen, deren Bestrafung von der politischen Behörde abhängt, genau unterschieden werden. In dieser Absicht muß

wie duchowne wykroczenia, których ukaranie Biskupom przystoi, oznaczone, i od innych przestępstw, których ukaranie od politycznego Urzędu zawisło, ściśle rozróżnione były.

Wtym zamiarze należy

Erstens: Jeder Geistliche, wenn er auch nicht zugleich Seelsorger ist, in der zweyfachen Eigenschaft eines Priesters, und eines Bürgers betrachtet werden; so wie er in dieser Hinsicht Priesterpflichten und Bürgerpflichten hat, so macht er sich durch Uibertretung derselben entweder geistlicher, oder weltlicher Verbrechen schuldig.

Popierwsze: Każdego duchownego, chociaż nieiest razem opiekunem dusz (*Curator animarum*) wedle dwoiakiey własności Księdza, i Obywatela uważać; przeto iak on w tym względzie duchowne i obywatelskie ma powinności, tak też przestąpieniem tychże duchownych lub świeckich wykroczeń winnym się czyni.

Geistlicher Vergehungen im eigentlichen Sinne des

Duchownych wykroczeń winnym się czyni, przestę-

Wortes macht er sich schuldig, indem er die Pflichten übertritt, zu welchen ihn die minderen, oder höheren Weihen, sofern dieselben für sich, und ohne Beziehung auf die Seelsorge betrachtet werden, verbinden, z. B. wenn ein Klerikus den ihm obliegenden Kirchendienst entweder gar nicht, oder ordnungswidrig verrichtet, die kanonischen Vorschriften von der den Geistlichen zustehenden Ehrbarkeit im Wandel nicht beobachtet, durch Hang zum Spiel und Trunke, durch verdächtigen, unzulässigen Umgang gegen Zucht, und Sittlichkeit handelt.

puiąc te powinności, do których go niższe, albo wyższe poświęcenia, ile same przez się, i bez odnoszenia się do opieki dusz (*ad curam animarum*) uważane, obowiązuią, na przykład: ieżeli Kleryk poleconą sobie służbę Kościelną w cale niewykonywa, lub przeciw porządkowi, Kanoniczne przepisy o przystoiney duchownym uczciwości w pożyciu niezachowuię, skłonnością do gry i piaństwa, podeyrzanym obchodzeniem się przeciw karności, i obyczayności zawinia.

Uiber diese, und ähnliche Vergehungen hat der Bischof allein die Untersuchung zu veranlassen, und zu erkennen, so wie auch angemessene Kirchenzensuren, und geistliche Strafen zu verhängen; hierauf be-

Takie i tym podobne wykroczenia przynależy Biskupowi samemu poszukiwać, i rozeznawać, także przyzwoite cenzury Kościelne, i kary duchowne wkładać; z reszta zaś ogra-

schränkt

schränkt sich aber auch gegenwärtig, nachdem der Staat die bürgerliche Gerichtsbarkeit über die Geistlichkeit zurückgenommen hat, die ganze bischöfliche Strafgewalt.

nicza się teraz, kiedy Rząd obywatelską Juryzdykcią nad duchowieństwem odiął, cała władza Biskupia karania.

Zweytens: Durch Uibertretung der bürgerlichen begehet der Geistliche Zivil- oder Kriminalverbrechen, deren Bestrafung nicht dem Bischofe, sondern mit Ausschluß desselben der politischen Behörde, oder dem Strafgerichte zustehet.

Po drugie: Przestąpieniem obywatelskich powinności popełnia duchowny ciwilne lub kriminalne wykroczenia, których ukaranie nie Biskupowi, lecz z wyłączeniem tego, urzędowi politycznemu, lub kriminalnym sądom przystoi.

Drittens: Ist der Geistliche zugleich Seelsorger, was er allezeit seyn soll, so muß er nicht nur als Priester, und Bürger, sondern auch, da die Verwaltung der Seelsorge unbeschränkten Einfluß auf die Gesinnungen des Volks hat, und an den wichtigsten politischen Einrichtungen mittelbar, und unmittelbar Theil nimmt, als ein Beamter des

Po trzecie: Jeżeli duchowny razem opiekunem dusz iest, czym zawsze bydź powinien; tedy nietylko iak księdza, i obywatela, ale także, gdy zawiadywanie opieką dusz nieograniczony wpływ do myślenia gminu posiada, i do nayważnieyszych urządzeń politycznych środkuiącym lub nieśrodkuiącym sposobem

Staats

Staats in der Kirche angeſehen werden: woraus von ſelbſt folget, daß die Aufſicht über die Verwaltung der Seelſorge, die Erkenntniß: ob ein Seelſorger ſein Amt gehörig handle, und die Beſtrafung deſſelben, wenn er ſchuldig befunden wird, nicht dem biſchöflichen Konſiſtorium allein, ſondern zugleich der öffentlichen Verwaltung zuſtehet.

ſię przyczynia, iako urzędnika rządowego w Kościele uważać należy: zkąd ſamo wypływa, że czuwanie nad rządzeniem opieki duſz, i uznanie, czyli opiekun duſz urząd ſwóy należycie ſprawuie, i ukaranie tego, ieżeli za winnego uznany zoſtaie, nietylko Biskupiemu Konſyſtorzowi, ale także razem publicznemu rządowi przyſtoi.

So wie nun den Biſchöfen vermög ihres Hirtenamtes die unmittelbare Leitung der Seelſorge, und der geiſtlichen Zucht obliegt, ſo ſollen dieſelben auch geringe Vergehungen der Seelſorger in ihrem äuſſern Betragen, oder in Verwaltung ihres Amtes, ſo lange dieſe zur innern Zucht gehören, und weder in Verbrechen ausarten, noch auf den Staat Beziehung haben, mit geiſtlichen Beſſerungsſtrafen abthun.

Ile teraz nieśrodkuiące rządzenie opieki duſz obowiązkem Biskupów ieſt wedle ich urzędu paſterskiego, tak też powinni ci lekſze wykroczenia opiekunow duſz w ſprawowaniu ſię ich zewnętrznym, lub urzędu, ieżeli tylko do karności wewnętrzney należą, i ani ſię w przeſtępſtwo przeiſtaczaią, ani ſię do rządu odnoſzą, duchownemi karami poprawy załatwić.

Wenn

Wenn aber diese Vergehungen durch geistliche Strafen nicht verhütet werden können, wenn sie öffentliches Aergerniß in der Pfarrgemeinde, Klagen, und Anzeigen veranlassen, auf den Staat überhaupt, oder auf einzelne politische Anstalten, deren Besorgung den Seelsorgern zustehet: z. B. auf die Führung der Tauf- und Trauungsbücher, das Schulwesen, und die Armenversorgung sich erstrecken, wenn dadurch die Befolgung landesfürstlicher Verordnungen, und der Fortgang politischer Einrichtungen gehemmet wird, dann hören sie auf, ein Gegenstand der innern Zucht zu seyn, und unterliegen nicht mehr blos geistlichen, sondern weltlichen Strafen, sofort auch der gemeinschaftlichen Erkenntniß der geistlichen und politischen Behörde, und die Untersuchung derselben ist nicht vom bischöflichen Ordinariate allein, sondern von einer aus geistlichen Ordinariats- und weltlichen Kreisbeamten zusammengesetzten Kommission vorzunehmen,

Jeżeli zaś te przewinienia duchownemi karami mogą bydź ostrzeżone, ieżeli powod daią publicznego zgorszenia w Parafii, skarg, i doniesień, ieżeli się do kraiu ogólnie, lub do szczególnych politycznych ustaw, których dopełnienie opiekunom dusz przynależy; na przykład: do prowadzenia ksiąg metrykalnych i ślubnych, do przedmiotu szkolnego, i opatrywania ubogich rozciągaią; ieżeli przez to wykonanie rządowych rozporządzeń, i postępek politycznych ustaw tamuie się, wtedy przestaią bydź przedmiotem wewnętrzney karności, i podpadaią nietylko szczególnie duchownym, ale także świeckim karom, więc społecznemu uznaniu Zwierzchności duchowney i polityczney, a roztrząsanie tychże nie sami Biskupi ordynariat, lecz złożona Kommissyia z duchownego ordynariatu i świeckich urzędnikow cyr-

und

und von dieser ein gemeinschaftliches Gutachten darüber an die Landesstelle zu erstatten; welches überhaupt auch bei allen Vergehungen der Seelsorger zu beobachten ist, welche die Absetzung von ihrer Pfründe, oder die Sperrung ihrer Einkünfte nothwendig machen, indem die Verhängung weltlicher Strafen lediglich den weltlichen Behörden zustehet.

kularnych zakładać powinna, podaiąc ſpólne zdanie o tym do rządów kraiowych; to wſzyſtko ma ſię zachować we wſzyſtkich przewinieniach opiekunów duſz, które wymagaią złożenie ich z prebendy, lub zawieſzenie dochodów, gdyż wyrocznia świeckich kar, świeckim inſtanciom czyli urzędom ſzczególnie przyſtoi.

Krakau am 6. September 1797.

W Krakowie dnia 6go Września 1797.

Johann Wenzel Freyherr von Margelik,
Sr. römisch kais. königl. apostolischen Majestät bevollmächtigter Hofkommissarius.

Anton von Baum.

